

Major non-psychiatric treatment

About your rights

Psikiyatri dışı büyük tedaviler

Haklarınız

Turkish

Özet

Psikiyatristiniz veya doktorunuz psikiyatri dışı büyük bir tedavi tavsiye ederse:

- bu tedavi hakkında size bilgi verilecektir . Tedavi hakkında soru sorabilirsiniz.
- bu tedavinin yapılmasına bilinçli bir şekilde izin verme selahiyetine sahipseniz, tedaviyi reddetmeye hakkınız vardır
- tıbbi ve hukuki tavsiye almaya hakkınız vardır
- tedavi hakkında başka bir psikiyatristten ikinci bir görüş almaya hakkınız vardır
- bir arkadaşınızın, aile üyenizin veya avukatın sizi temsil etmesini istemeye hakkınız vardır
- tedaviniz hakkında şikayette bulunabilirsiniz
- *İnsan Hakları ve Sorumlulukları Bildirisi* çerçevesinde haklarınız vardır.

Bu haklarınızdan faydalanmak için, tedavi ekibinizdeki bir görevliden, bir arkadaşınızdan, bir aile üyenizden, bir avukattan, bir halk sözcüsünden (advocate) veya toplum ziyaretçisinden (community visitor) yardım isteyebilirsiniz veya bu kitapçığın sonunda irtibat bilgileri verilen kuruluşlardan biri ile görüşünüz.

Haklarınız

Bu kitapçık doktorunuz veya psikiyatristiniz psikiyatri dışı büyük bir tedavi yapılmasının size faydalı olacağını tavsiye ettiği için size verilmiştir. 1986 tarihli *Ruh Sağlığı Yasası* çerçevesinde sahip olduğunuz hukuki haklar hakkında bilgi vermektedir.

Psikiyatristiniz veya tedavi ekibinizden bir görevli sizinle bu bilgiler ve haklarınız hakkında görüşecek ve sorularınızı cevaplayacaktır.

Bu bilgilerin anlayabileceğiniz bir dilde ve şekilde izah edilmesi gerekmektedir. Bu kitapçık bazı dillere de tercüme edilmiştir. Kendi dilinizde tercümesi olup olmadığını tedavi ekibinizdeki görevlilerden öğrenebilirsiniz.

Ruh Sağlığı Yasasının kopyası ruh sağlığı merkezinden temin edilebilir.

İçindekiler

Psikiyatri dışı büyük tedaviler	2
Şikayetler	3
Önemli kurum ve kuruluşlar	4

Psikiyatri dışı büyük tedavi veya haklarınız konusunda her hangi bir sorunuz olduğunda, birinden bunu size izah etmesini isteyiniz. Tedavi ekibindeki görevlilerden birine, bir arkadaşınıza, avukata, sözcüye (advocate) veya toplum ziyaretçisine (community visitor) sorabilirsiniz.

İnsan Hakları ve Sorumlulukları Bildirisi

2006 tarihli *Victoria İnsan Hakları ve Sorumlulukları Bildirisi Yasası* belirli insan haklarını yaygınlaştırmayı ve korumayı amaçlamaktadır. Bu bildiri koruma altındaki hakları tanımlamakta ve devlet ruh sağlığı servislerinin bu haklara uygun şekilde faaliyet göstermesini öngörmektedir.

Bu bildiri, ayrıca, ne zaman ve ne şekilde yasa ile bu hakların kısıtlanabileceğini belirtmektedir. Örneğin, Ruh (Akıl) Sağlığı Yasasına göre sizin sağlığınıza veya güvenliğinizi korumak veya başkalarının güvenliğini sağlamak için bir ruh sağlığı merkezinde tutulabilirsiniz. Ancak, özgürlüğünüze getirilen kısıtlamalar ve haklarınıza, özel hayatınıza, onurunuz ve öz-saygınıza yapılan müdahaleler içinde bulunduğunuz ortamda gerekli olan asgari seviyede tutulmalıdır.

Bildiri veya tedavinizi ne şekilde etkileyebileceği hakkında sorularınız varsa, bu kitapçığın sonunda irtibat bilgileri verilen kuruluşlardan biri ile görüşünüz.

Psikiyatri dışı büyük tedaviler

Doktorunuzun tavsiye ettiği tedavi **psikiyatri dışı büyük tedavi (major non-psychiatric)** olarak tanımlanmaktadır. Temel amacı, ruhsal hastalığınızın değil, fiziksel bir rahatsızlığınızın tedavisidir. Aşağıdaki listede verilen tedaviler psikiyatri dışı büyük tedavi olarak kabul edilmektedir:

- genel veya bölgesel anestezi altında yapılan her türlü cerrahi işlem
- her hangi bir amaçla genel veya bölgesel blok anestezi kullanılması
- kemoterapi (ilaçla tedavi)
- radyoterapi (ışınla tedavi).

Psikiyatri dışı büyük tedavi *1986 tarihli Vasilik ve İdare Yasasının (Guardianship and Administration Act 1986)* tanımını yaptığı 'özel işlemleri' veya 'tıbbi araştırma işlemleri' kapsamamaktadır.

Özel işlemler aşağıdakileri kapsar:

- bir kişiyi sürekli olarak kısırlaştırmak için yapılan her hangi bir işlem
- hamileliğin sona erdirilmesi (kürtaj)
- başka bir kişiye nakletmek için doku alınması.

Bir doktor 'özel bir işlem' (special procedure) yaptırmanızı tavsiye ederse, Halk Sözcüsü bürosundan (Public Advocate) veya bu kitapçığın sonunda irtibat bilgileri verilen kuruluşlardan biri ile görüşmeniz yerinde olur.

Tıbbi araştırma işlemi tıbbi araştırma amacıyla yapılan her türlü işlemi kapsamaktadır. Bunun içerisine klinik deneme amacıyla ilaç verilmesi veya her hangi bir alet veya cihaz kullanılması da girmektedir. Ancak, bir ilaç vermeden veya başka bir işlem yapmadan gerçekleştirilen muayeneler, hareketlerin gözlenmesi, anket formu doldurulması ve bilgi toplanması veya kullanılması şeklinde yapılan işlemleri kapsamamaktadır.

Tedavi

Psikiyatristiniz veya doktorunuz rahatsızlığınız hakkında sizinle görüşecek ve tavsiye edilen tedavi işlemi ve muhtemel yan etkileri ve alternatif tedavi şekilleri hakkında bilgi verecek, düşüncelerinizi soracak ve varsa tedavi ile ilgili sorunlarınızı cevaplandıracaktır.

Sözcülük (Advocacy)

Psikiyatri dışı büyük bir tedavi konusunu psikiyatristiniz veya doktorunuz ile görüşürken, size destek olması için yanınızda birisini bulundurabilirsiniz. Tedaviye izin vermeden önce bir arkadaş, akraba, avukat veya sözcünün (advocate) sizi temsil etmesini istemek hakkınızdır.

Bilgi ve ikinci bir görüş almak

Hukuki ve tıbbi bilgi almak hakkınızdır. Psikiyatri dışı önemli bir tedavinin gerekli olup olmadığı hakkında ikinci bir görüş almak da sizin hakkınızdır. Özel destek görevliniz (case manager) veya psikiyatristiniz ikinci bir görüş almanıza yardımcı olabilirler veya siz kendi doktorunuzu seçebilirsiniz. Özel bir doktor seçerseniz, ücretini sizin ödemeniz gerekebilir.

Tedaviye izin vermek için

Eğer bilinçli bir şekilde tedaviye izin verebilecek durumda iseniz, psikiyatri dışı büyük tedavi sadece siz kabul ederseniz, yapılabilir. Buna göre, eğer bilinçli bir şekilde tedaviye izin verebilecek durumda iseniz, tedaviye reddetme hakkına sahipsiniz.

Bilinçli izin (informed consent)

Bilinçli izin demek size aşağıdaki bilgiler verildikten sonra tedaviyi kabul ettiğinizi söylemeniz demektir:

- tedavi işleminin neleri kapsadığı
- tedavinin faydaları, rahatsızlıkları ve tehlikeleri
- varsa yararlı olabilecek alternatif tedaviler
- tedavi hakkındaki sorularınızın cevapları ve siz cevapları anladıktan sonra
- tedaviyi tavsiye eden kişi veya tedavi işlemini yapacak doktorun tedavi işleminin yapılacağı servis, hastane veya klinik ile herhangi bir mali çıkar ilişkisi olup olmadığı
- hukuki ve diğer haklarınız.

Tedaviyi yaptıırıp yaptıırmamaya karar vermeden önce, çok iyi bilgi almanız önemlidir. Herhangi bir sorunuz varsa, psikiyatristinize, doktorunuza veya başka bir uzmana sorunuz veya bir arkadaş, aile üyesi, avukat veya toplum sözcüsüne (advocate) veya, bu kitapçığın sonunda verilen kuruluşlardan birine danışınız.

Psikiyatri dışı büyük tedavi yaptıırmayı kabul ederseniz, bilinçli bir şekilde izin verdiğinizi belirten bir form imzalamanız gerekecektir.

Tedavi iznini iptal etmek isterseniz

Psikiyatri dışı büyük tedavi yaptıırmayı kabul eder ancak, daha sonra fikrinizi değiştirirseniz, dilediğiniz anda izninizi iptal etmeye hakkınız vardır. Tedavi yapılmayacaktır. Verdiğiniz izni iptal etmek isterseniz, doktorunuz ile görüşünüz.

Bilinçli bir şekilde izin veremeyecek durumda iseniz tedavi işlemleri

Siz bilinçli şekilde izin veremeyecek durumda iseniz ve psikiyatri dışı büyük bir tedavi gerekli ise, siz reddetseniz bile, tedavi yapılabilir.

18 yaşında veya daha büyükseniz, tedavi izni, aşağıdaki listedeki kişilerden birinci sıradakinden başlayarak önerilen tedavi hakkında karar vermeye hazır, istekli ve kabil ilk kişi tarafından verilebilir (birinci kategoride kimse yoksa, ikinci kategoriye geçilir ve bu şekilde devam eder):

- tıbbi tedavi konusunda sürekli vekaletnamesi olan kişi (eğer verdiyseniz)
- Önerilen tedavi hakkında karar vermek üzere Victoria Sivil ve İdari Davalar Mahkemesi (Victorian Civil and Administrative Tribunal) tarafından tayin edilmiş bir kişi (eğer bir kişi tayin edilmişse)

- vasi (varsa)
- sürekli vasi (enduring guardian) (tayin ettiyseniz)
- yetkili psikiyatrist.

18 yaşından küçükseniz ve bilinçli bir şekilde tedavi izni verecek durumda değilseniz, tedavi izni, aşağıdaki listedeki kişilerden birinci sıradakinden başlayarak önerilen tedavi hakkında karar vermeye hazır, istekli ve kabil ilk kişi tarafından verilebilir:

- anne ya da babanız
- vasiniz (guardian)
- 2005 tarihli Çocuk, Gençlik ve Aile Yasasının (Children, Youth and Families Act 2005) 597. maddesi uyarınca tayin edilmiş bir kişi
- yetkili psikiyatrist. Ancak sadece tedavi konusunda karar vermeye hazır, istekli ve kabil anne ya da baba, vasi, velayet sahibi kişi veya çocuk koruma müdürü bulunmadığı durumlarda bu kişiye başvurulur.

Acil tedavi

Psikiyatri dışı önemli bir tedavi hayatınızı kurtarmak, sağlığınıza ciddi bir zarar gelmesini önlemek veya ciddi acı ve sıkıntı çekmenizi önlemek için gerekiyorsa, sizin izniniz olmadan da tedavi izni verilebilir.

Şikayetler

Tedavi yapılırken size onurlu ve saygılı bir şekilde muamele yapılmalıdır ve herhangi bir taciz hareketinden korunmanız gerekir.

Tedavi ve bakımınız ile ilgili herhangi bir sorunuz varsa, şikayette bulunabilirsiniz. İlk olarak sizinle ilgilinen bakım koordinatörü (case manager), hemşire veya tedavi ekibinden başka bir görevli, şikayet irtibat memuru veya hastanedeki hasta danışmanı, doktorunuz veya psikiyatristiniz, ruh sağlığı kliniğindeki Psikiyatri Başhekimisi ile görüşmeniz yerinde olur.

Ayrıca, doğrudan Sağlık Hizmetleri Şikayet İnceleme Memuru (Health Services Commissioner) 8601 5200 veya Baş Psikiyatristi 1300 767 299 numaralı telefonlardan arayarak şikayetinizi bildirebilirsiniz.

Şikayette bulunmak için yardıma ihtiyacınız varsa, güvendiğiniz bir kişiden yardım isteyiniz. Bu kişi tedavi ekibinizden bir görevli, bir arkadaş, aile üyesi, avukat veya toplum ziyaretçisi olabilir.

Önemli kurum ve kuruluşlar

Yardım ve daha fazla bilgi için arayabileceğiniz kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır.

- **Toplum ziyaretçileri (Community Visitors)** ayda en az bir kez akıl sağlığı servislerini ziyaret ederek hastaların tedavisi ve bakımı için hizmetlerin ve tesislerin yeterli olup olmadığını denetleyen, şikayetleri araştıran ve araştırma ve soruşturma sonuçlarını rapor halinde sunan kişilerdir.
5th Floor, 436 Lonsdale Street, Melbourne 3000
Telefon: 9603 9500
Ücretsiz telefon: 1300 309 337
- **Akıl Sağlığı Hukuk Merkezi (Mental Health Legal Centre)**, akıl sağlığı ile ilgili hukuki konularda uzmanlaşmış bir hukuk servsidir. Akıl Sağlığı İnceleme Heyeti duruşmalarında veya diğer hukuki davalarda sizi temsil etmek için avukat ayarlayabilir.
9th Floor, 10–16 Queen Street, Melbourne 3000
Telefon: 9629 4422
Ücretsiz telefon: 1800 555 887
- **Victoria Adli Yardım Kurumu (Victoria Legal Aid)** çeşitli konularda hukuki tavsiye ve bilgi sağlamakta, özel avukat tutmak için maddi gücünüz yeterli değilse, avukat yardımı sağlayabilmektedir. Akıl Sağlığı İnceleme Heyeti duruşmalarında sizi temsil etmek için avukat ayarlayabilir.
350 Queen Street, Melbourne 3000
Telefon: 9269 0234
Ücretsiz telefon: 1800 677 402
- **Halk sözcüsü (Public Advocate)** akıl sağlığı ve özürlü hizmetleri ve tedavi konularında ciddi şikayetleri olan kişilere yardım sağlar, tavsiyelerde bulunur ve sözcülüklerini yapar.
5th Floor, 436 Lonsdale Street, Melbourne 3000
Telefon: 9603 9500
Ücretsiz telefon: 1300 309 337
- **Victoria Fırsat Eşitliği ve İnsan Hakları Komisyonu (Victorian Equal Opportunity and Human Rights Commission)** ayrımcılık ile ilgili şikayetlerin çözümüne yardımcı olmaktadır. Ayrıca, *İnsan Hakları ve Sorumlulukları Bildirisi* ile ilgili belirli fonksiyonları bulunmaktadır ve bu bildiri hakkında size tavsiye ve bilgi sağlayabilir
Hizmetleri bir danışma hattını ve gizlilik ilkesi ile çalışan, ücretsiz ve tarafsız bir şikayet çözüm servisini içermektedir.
Level 3, 380 Lonsdale Street, Melbourne 3000
Telefon: 9281 7100

Ücretsiz telefon: 1800 13 41 42

Web sitesi:

www.humanrightscommission.vic.gov.au

- **Baş Psikiyatrist (Chief Psychiatrist) Ruh (Akıl) Sağlığı Yasası** uyarınca tayin edilmiş bir kıdemli Toplum Hizmetleri Bakanlığı memurudur. Bu memurun ruh sağlığı hizmetleri alan kişiler ile ilgili olarak özel yetkileri bulunmaktadır. Bunlar içinde şikayetleri ve diğer konuları soruşturma ve gerekli işlemleri yapma yetkisi de bulunmaktadır.
50 Lonsdale Street, Melbourne 3000
Telefon: 9096 7571
Ücretsiz telefon: 1300 767 299
- **Sağlık Hizmetleri Şikayet İnceleme Memuru (Health Services Commissioner)** akıl sağlığı hizmetleri de dahil olmak üzere, sağlık hizmetleri hakkında tüketicilerin yapmış olduğu şikayetleri soruşturan ve çözümlenmesine yardımcı olan bağımsız bir makamdır. Bu memur hastaların sağlık durumlarıyla ilgili bilgilere ulaşmalarına da yardımcı olabilmektedir.
30th Floor, 570 Bourke Street, Melbourne 3000
Telefon: 8601 5200
Ücretsiz telefon: 1800 136 066
- **Devlet Daireleri Şikayet Memuru (Ombudsman)** devlet daireleri ile ilgili yapılan şikayetleri soruşturur.
3rd Floor, 459 Collins Street, Melbourne 3000
Telefon: 9613 6222
Ücretsiz telefon: 1800 806 314
- **Ruh (Akıl) Sağlığı İnceleme Heyeti (Mental Health Review Board)** bağımsız bir kuruldur ve zorunlu tedavi kararının kaldırılması amacıyla isteği dışında tedavi gören hastaların, kısıtlı isteği dışında tedavi kararına bağlı hastaların ve tutuklu/hükümlü hastaların (security patients) yaptığı itiraz başvurularına bakar. Ayrıca, bu hastaların durumunu otomatik olarak gözden geçirir.
Level 30, Marland House, 570 Bourke Street, Melbourne 3000
Telefon: 8601 5270
Ücretsiz telefon: 1800 242 703
Faks: 8601 5299
Email: mhrb@mhrb.vic.gov.au
Web sitesi: www.mhrb.vic.gov.au

Sizinle ilgilenen bakım koordinatörü (case manager) görevlinize veya tedavi ekibinizdeki her hangi bir görevliye size yardımcı olabilecek diğer yerel kuruluşları ve destek gruplarını sorabilirsiniz.

'Haklarınız' serisinde yayınlanan kitapçıklar:

- İsteği dışı tedavi gören hastalar (*Involuntary patients*)
- Kısıtlı isteği dışında tedavi kararları (*Restricted involuntary treatment orders*)
- Tutuklu ve hükümlü hastalar (*Security patients*)
- Adli hastalar (*Forensic patients*)
- Elektroşok tedavisi (*Electroconvulsive therapy*)
- Psikiyatri dışı büyük tedaviler (*Major non-psychiatric treatment*)
- Tutuklu bulunmayan hastaları denetim kararları (*Non-custodial supervision orders*)

'Haklarınız' serisinde yayınlanan diğer kitapçıklar:

- Adli (gözaltında ve geçici idare kararları) hastalar (*Forensic (remand and interim disposition order) patients*)
- İsteği dışı tedavi gören hastalar devamlı tedavi (madde 12A-12D) (*Continuing treatment (section 12A-12D) involuntary patients*)
- Değerlendirme kararları ve teşhis, değerlendirme ve tedavi kararları (*Assessment orders and diagnosis, assessment and treatment orders*)
- Psikocerrahi (*Psychosurgery*)

Bu ve diğer kitapçıkların büyük karakterlerle yazılmış baskıları online olarak www.health.vic.gov.au/mentalhealth internet sitesinden temin edilebilir.

Bazı kitapçıkların değişik dillere tercümesi de bulunmaktadır.

Victoria Hükümeti, Toplum Hizmetleri Bakanlığı, Akıl Sağlığı ve Uyuşturucular Dairesi tarafından bastırılmıştır, Melbourne, Victoria, Avustralya.

© Copyright State of Victoria, Department of Human Services, 2008.

Telif hakkı tanınmak şartıyla bu yayın kısmen veya tamamen çoğaltılabilir

Eylül 2008 (080519)

Onaylayan: Victoria Eyalet Hükümeti, Melbourne

Bu kitapçığın başka bir şekilde baskısına ihtiyacınız var mı?

Bu kitapçığın başka bir şekilde baskısına ihtiyacınız varsa, sizinle ilgilenen bakım koordinatörü (case manager) görevliniz veya tedavi ekibindeki başka bir görevli ile görüşünüz.

Department of
Human Services